

IN DIT NUMMER > EVEN VOORSTELLEN: MARGIT > HET KITTENSEIZOEN IS
IN VOLLE GANG > HELP JE HUIDS DIER DE ZOMER DOOR > VAN KROLS NAAR
KROOST IN 9 WEKEN > PARELTJE: DE JUFFERSWAARD > RAAMSLACHTOFFERS >
WAT TE DOEN: AANRIJDING MET WILDE DIEREN > KIJK UIT IN DE ZOMER >
WIJ STAAN OP DE MARKT! > WERKBEZOEK STICHTING CARNIVORA

DIERENAMBULANCE

NEDERRIJN

nummer
zomer 2024
jaargang 36

43

36^e jaargang, Nummer 43, zomer 2024

Dit magazine is een uitgave van de onafhankelijke Stichting Dierenzorg Nederrijn dat gratis wordt verspreid onder donateurs, dierenartsen en ten bate van PR.

Adviesprijs losse nummers: € 4,50

Werkgebied:

Gemeenten Ede, Renkum, Rhenen, Veenendaal en Wageningen

Contactgegevens:

Centrale meldpost/kantoor:

Sportlaan 12, 6866 NA Heesum

Telefoon: 06 53871861 (24 uur per dag)
0317 314141

Email: info@danederrijn.nl

Website: www.dierenambulancenederrijn.nl

Openingstijden centrale meldpost:

dagelijks 9.00 uur tot 17.30 uur

Telefoontje vooraf gewenst

Donaties en giften:

IBAN: NL 91 ABNA 0501675647

ANBI-status

CBF erkend

KvK 64399648

Bestuur:

Ben Jansen	-	voorzitter
André Hartman	-	secretaris
Izak Mauritz	-	penningmeester
Dick Quint	-	algemeen bestuurslid

Waarnemend coördinator:

Elke de Leeuw

Redactie:

Elke de Leeuw

Margit Warmink

Tineke Pleijsier

Met dank aan:

Irene Verhagen

Lindie Verhagen-Nieuwenhuizen

Paulette Nieuwenhuis

Wilma Hendriksen

Foto's:

Foto omslag: Iris van Velzen

Beeldbank van de leefomgeving

De foto's in dit magazine zijn eigendom van de fotografen en mogen niet zonder toestemming worden gebruikt.

Plaatsing van ingezonden artikelen en advertenties geschiedt buiten de verantwoordelijkheid van bestuur en redactie. Wij houden ons het recht voor advertenties en ingezonden stukken te weigeren. Overname van kopij is toegestaan met bronvermelding.

Uitgever: DNB Groep B.V.

Postbus 204

9600 AE Hoogezand

www.dnbgroep.nl

De uitgever is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de advertenties. Niets uit de advertenties mag worden gekopieerd en/of verspreid zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

DIERENAMBULANCE

NEDERRIJN

1

VAN DE REDACTIE

Midden in de zomerdrukke hebben we tijd gevonden om dit mooie, en voor ons ook heel belangrijke magazine te maken.

Je zult je misschien afvragen: hoezo is dit magazine zo belangrijk? Dat willen we graag vertellen: omdat we tussen de mooie verhalen (denken we heel onbescheiden) óók informatie kunnen delen over hoe iedereen dieren kan helpen redden. Ja, ook jij(-) Want zonder de bewoners in ons werkgebied kunnen wij ons werk niet doen.

Mensen bellen ons over hulpeloze jonge vogels, zonnebadende schildpadden, rondzwervende kittens. Maar wanneer is een dier nu in nood?

Met alle artikelen en de verhalen over acties die we hebben gedaan, vertellen we meteen ook waarom we het ene dier wel ophalen en het andere niet. Mocht je een dier vinden en denken 'ik heb erover gelezen, hoe zat het ook alweer', dan mag je ons natuurlijk nog steeds bellen. Graag zelfs! Dan overleggen we even en horen we graag jouw verhaal over dit dier.

Gelukkig hoeft niet iedere rondlopende hond of jonge vogel geholpen te worden. Dieren zijn ware meesters in overleven. Maar bij twijfel rijden we altijd. Want stél dat er iets mis is. Dan moeten wij dat wel weten. En daarvoor hebben wij jouw hulp nodig. Gewoon bellen dus, en lekker lezen!

HULP NODIG? BEL 0653871861

INHOUDSOPGAVE:

ONZE SPONSORS	2
BESTUURSNIEUWS	3
EVEN VOORSTELLEN: MARGIT	4
SPONSORNIEUWS	6
HET KITTENSEIZOEN IS IN VOLLE GANG	7
HELP JE HUISDIER DE ZOMER DOOR	8
PARELTJE: DE JUFFERSWAARD	10
VAN KROLS NAAR KROOST IN 9 WEKEN	13
HERDER JEROEN	14
RAAMSLACHTOFFERS	16
WAT TE DOEN: AANRIJDING MET WILDE DIEREN	18
OGEN AAN DE VOORKANT OF OGEN AAN DE ZIJKANT	21
HOND	22
KIJK UIT IN DE ZOMER	24
WIJ STAAN OP DE MARKT!	27
ONZE PARTNERS	29
VERZEKEREN VAN JE HUISDIER	31
WERKBEZOEK STICHTING CARNIVORA	33
SAMENWERKEN MET... ZOEKTEAM MIDDEN NEDERLAND	34
DONATEUR WORDEN OF EEN GIFT DOEN	36
BELANGRIJKE TELEFOONNUMMERS EN TARIEVEN	36

ONZE SPONSORS

2

Ook onze aanwezigheid op markten, vaak in combinatie met collega-hulpverleningsdiensten, maakt richting de burger duidelijk dat we gezamenlijk werken aan de hulpverleningsketen. Het geeft waardering, schept inzicht, en laat zien dat collectiviteit kracht genereert om goed werk te leveren.

Onze huidige werkruimte heeft thans veel beperkingen. Onze activiteiten om tot een uitbreiding van onze accommodatie te komen hebben (nog) niet geleid tot een tastbaar resultaat. De huidige regelgeving maakt dat er veel vragen beantwoord moeten worden, waarbij soms inschakeling van externe deskundigheid nodig is. Het prijskaartje dat daaraan hangt is navenant. Wij doen er als bestuur alles aan om zo snel mogelijk tot realisatie van de nieuwbouw te komen. Het moet een waar genoegen worden om van daaruit ons werk te kunnen doen.

Ik wens ieder een bijzonder fraaie zomer toe en voor zover het van toepassing is een bijzonder aangename vakantie.

BESTUURSNIEUWS

De zomer is aangebroken en dat betekent per definitie dat het een drukke periode wordt. Deze toenemende activiteiten-cyclus valt altijd in de vakantieperiode. Praktisch betekent dat Roostertechnisch extra problemen met verminderde menskracht. Het vraagt de nodige inventiviteit van de planning.

Stimulerende gebaren van burgers richting onze organisatie zoals onlangs een genereuze gift zijn echte opstokers. Het laat zien dat burgers onze inzet waarderen, en als vrijwilliger geeft dat een goed gevoel van erkenning, waarvoor je het doet.

‘AARDIGE MENSEN KRIJGEN WE ER GRATIS BIJ’

Chauffeur/bijrijder Margit vindt dieren geweldig. Juist wat we niet over dieren weten, maakt ze fascinerend. “Hoe ze tegen ons en de wereld aankijken, weten we niet. We kunnen heel veel uit hun gedrag afleiden, maar een goed gesprek met bijvoorbeeld mijn hond zit er helaas niet in. Dat maakt mij zo nieuwsgierig.”

Lange tijd was ik vrijwilliger bij de Hof van Ede. Het asiel ging dicht vanwege een lange verbouwing en toen heb ik me aangemeld bij Dierenambulance Nederrijn. Daar kom ik van alles tegen: egels, slangen, eekhoortjes, een wezeltje, en natuurlijk heel veel katten, honden en vogels. En soms, vooral in de winter, een hele dienst niets.

Verrassing!

Ik vind het werk geweldig. De bijzondere situaties waarin je terecht komt, de afwisseling

in het werk en natuurlijk het contact met dieren: prachtig. Dieren die je meestal alleen op foto's ziet, kan ik nu ineens van dichtbij bekijken en helpen.

Verrassend vind ik de mensen die ik tegenkom. De aardige collega's natuurlijk, die weliswaar heel verschillend zijn maar allemaal van dieren én van actie houden. En de mensen die ons bellen over een dier in nood dat toevallig op hun pad komt. Sommigen gaan daar heel ver in. Zo bleef een mevrouw midden in de

nacht op ons wachten bij een gewonde eend, ergens in het Binnenveld. Zo mooi! Werken met dieren is hartstikke leuk, en die superaardige mensen krijg je er gratis bij.

Háp

De rolverdeling mens-dier is ons mensen met de paplepel ingegoten, maar dieren weten daar helemaal niks van. Toen ik een zwerfkitten wilde helpen die langs de A12 bij Veenendaal liep, zette die zijn melkgebitje zomaar in mijn vinger. Want in zijn ogen ben ik de vijand,

haha. Gelukkig is het met hem en zijn zusje goed gekomen, we brachten ze naar een heel aardig gastgezin. Trouwens, dat vind ik weleens jammer: dat je vaak niet weet wat er gebeurt met een dier, als wij weer uit beeld zijn.

It's a mansworld

Dat dieren zich staande kunnen houden in deze mensenwereld vind ik ontzettend knap. Koolmeesjes van slechts tientallen grammen. Egels die naar eten moeten zoeken in versteende tuinen met hoge hekken. Dieren overleven vaak niet dankzij mensen, maar ondanks ons. We maken hun leefgebieden kleiner voor een snelweg. Zetten varkens en kippen in stallen waar ze geen daglicht zien. Als mensen een keuze moeten maken, weegt het belang van mensen bijna altijd zwaarder. Dat mag van mij anders. Ik ben heel blij dat ik via de Dierenambulance iets terug kan doen. Door dieren te helpen die door mensen in de problemen zijn gekomen.

Tweedekans Hond

Zelf heb ik altijd dieren gehad. Mijn man Erik en ik hebben ooit een podenco geadopteerd bij de Hof van Ede, zonder te weten wat voor ras dat was. Flits heette hij, een geweldige hond. We hebben heel wat met hem gefietst, gewandeld en gerend. Daarna wilden we niet meer anders.

Podenco's zijn prachtige, atletische en zachtaardige windhonden die in Spanje een bruto bestaan leiden, of beter: lijden.

Daarom zijn wij nu gastgezin, onder andere voor podenco's. Dat mag je gerust een ontspoorde hobby noemen. Deze honden komen vaak uit het buitenland. Ze mogen bij ons wennen aan de drukte in Nederland, voordat ze geadopteerd worden.

Gastgezin, jij?

Honden opvangen is een hobby die, denk ik, veel meer mensen leuk zouden vinden. En dat komt goed uit, want er zijn veel te weinig gastgezinnen. Ook voor honden die in Nederlandse opvangcentra verpieteren omdat ze niet tegen het asielleven kunnen. Daarom hier een oproep:

- Heb je een hart voor honden
- Heb je heel veel geduld?
- Kun je hondengedrag goed lezen?
- Gun je pechvogels een kans op een beter leven?

Overweeg eens om een asielhond een tijdelijk thuis te bieden. Persoonlijk vind ik de tweedekans hond de fijnste van allemaal. Verwacht geen dank je wel, maar geniet ervan hoe de hond tot zichzelf komt. Dit proces geeft zoveel voldoening, dat is echt hartverwarmend.

Meer info? Neem contact op met een dierenasiel in de buurt of mail mij:

margit.wereldhonden@freedom.nl

Wil je liever werken voor en met verschillende dieren, word dan collega en meld je aan bij Dierenambulance Nederrijn!

VLEERMUIZEN

Enige tijd geleden reden we naar Wageningen voor een vleermuis die op straat gevonden was en niet weg kon vliegen. Van onze vleermuisexpert hebben we geleerd dat vleermuisen meestal niet vanaf de grond kunnen wegvliegen. Je kunt ze het beste op een beschutte hoge plaats (bijv. een houthok) zetten, waarvandaan ze in de schemering zelf kunnen wegvliegen. Dat kan natuurlijk alleen maar als ze niet gewond zijn. Om zeker te zijn dat dit het geval is, is het raadzaam om ons altijd te bellen als je een vleermuis vindt. Maar bel ons ook omdat vleermuisen scherpe tandjes hebben waardoor je niet gebeten wilt worden.

Ook in Elst (U) hebben we onlangs een gewonde laatvlieger (vleermuis) opgehaald en naar de wildopvang in Halle gebracht.

SPONSOR

NIEUWS

UW BEDRIJF IN DE SPOTLIGHT MET DE DIERENAMBULANCE!

Ben je op zoek naar een manier om jouw bedrijf meer zichtbaarheid te geven en tegelijkertijd een goed doel te steunen? Word dan sponsor van onze dierenambulance! We bieden de mogelijkheid om sponsor te worden en het bedrijfslogo op onze dierenambulances te laten plaatsen.

Dit is een uitstekende kans om jouw merk dagelijks zichtbaar te maken voor een breed publiek in de gemeenten Ede, Renkum, Rhenen, Veenendaal en Wageningen; terwijl je een bijdrage levert aan het welzijn van dieren in nood.

Waarom sponsor worden?

1. Verhoogde zichtbaarheid:

Onze dierenambulances rijden dagelijks door de regio, wat betekent dat jouw logo continu zichtbaar is voor duizenden mensen. Dit zorgt voor een verhoging van de merkbekendheid.

2. Maatschappelijke betrokkenheid:

Door sponsor te worden, laat je zien dat jouw bedrijf begaan is met de gemeenschap en het welzijn van dieren. Dit is niet alleen goed voor het imago, maar kan ook leiden tot een gro-

tere loyaliteit van klanten die waarde hechten aan het welzijn van dieren in nood.

3. Positieve publiciteit:

Jouw bedrijf wordt geassocieerd met een organisatie die zich inzet voor het redden en verzorgen van dieren in nood.

4. CBF-gecertificeerd goed doel:

Dierenambulance Nederland is een CBF-gecertificeerd goed doel. Dit keurmerk garandeert dat wij transparant en verantwoord omgaan met de donaties en steun die wij ontvangen. Als sponsor kun je erop vertrouwen dat jouw bijdrage op een verantwoorde manier wordt besteed.

Hoe kun je sponsor worden?

Het proces om sponsor te worden is eenvoudig en flexibel. We bieden verschillende

sponsorpakketten aan die zijn afgestemd op diverse budgetten en behoeften. Of je nu een klein, middelgroot of groot bedrijf bent, wij hebben een pakket dat bij je past.

Neem contact met ons op via info@danederrijn.nl voor meer informatie over de mogelijkheden. Ons team staat klaar om samen te werken en een sponsorpakket voor te stellen dat perfect aansluit bij jouw wensen.

Wij zijn trots op de steun van onze huidige sponsors en kijken ernaar uit om nieuwe partners te verwelkomen. Samen kunnen we ervoor zorgen dat onze dierenambulances blijven rijden en dat geen enkel dier in nood onopgemerkt blijft. Neem vandaag nog contact op via info@danederrijn.nl en ontdek hoe jouw bedrijf een verschil kan maken.

HET KITTENSEIZOEN IS IN VOLLE GANG

Het is zomer en dat betekent dat onze ambulances druk zijn met verlenen van hulp aan heel veel jonge dieren. Zo zien wij de afgelopen weken ook weer een piek in het aantal jonge kittens dat door ons opgehaald wordt. Soms is het er één, soms zijn het er drie, maar vorige week werden er maar liefst negen kittens gevonden in een sloot bij Harskamp.

Wij zijn ontzettend blij met onze partners Dierenasiel de Hazenberg en Dierenbeschermingscentrum Amersfoort en alle daarbij aangesloten gastgezinnen. Samen zorgen we ervoor dat al deze kittens op een goede plek worden opgevangen en de juiste zorg krijgen! Heeft u één of meerdere kittens gevonden, neem dan zo snel mogelijk contact met ons op door te bellen naar 06 538 718 61.

HELP JE HUISDIER DE ZOMER DOOR

Dat onze huisdieren het moeilijk hebben als het heet is, is algemeen bekend. Toch vinden we het belangrijk om iedere zomer op de risico's van warm weer te wijzen en tips te geven voor hoe je dieren kunt helpen en problemen kunt voorkomen.

Bedenk dat dieren niet kunnen zweten als ze het warm krijgen. Overtollige warmte moeten ze kwijt raken via oren, poten, verdamping door te hijgen, convection (de beweging van lucht over de huid) of fysiek contact met een koeler oppervlak. Daar

kunnen we ze gelukkig wel bij helpen.

Tips die voor alle dieren gelden:

- laat dieren nooit achter in een hete ruimte, afgesloten auto of caravan en bedenk dat de zon draait en je auto straks niet meer in de schaduw staat!
- zorg voor schaduw in en om het huis door bomen, planten, schaduwdoek, een parasol of wat je maar kunt bedenken;
- vermijd contact met hete

oppervlakken als je met een dier wandelt, speelt of het buiten laat lopen zoals in een ren. Controleer de temperatuur van de bodem met je hand, vermijd de warme periodes van de dag bij activiteit;

- zorg voor koele oppervlakken, zoals nat zand of platte stenen in de schaduw waar dieren kunnen afkoelen;
- een vochtige vacht geeft meer koelte;
- vers drinkwater moet altijd beschikbaar zijn, ververs met regelmaat.

Oververhitting hond

Vooral voor honden ligt de kans op oververhitting op de loer. Oververhitting betekent dat je hond niet meer in staat is om zichzelf te koelen. Zijn temperatuur loopt op tot een gevaarlijk niveau en daardoor kunnen organen als hart, lever, hersenen en nieren beschadigd raken. Een levensbedreigende situatie. Oververhitting komt bij honden regelmatig voor, maar is bij katten zeldzaam.

Honden kunnen oververhit raken in een hete auto of caravan. Maar ook door rennen, lange tijd trainen of spelen en ravotten kan een hond oververhit raken. Iedere hond kan oververhit raken want een hond kan niet zweten en moet zichzelf afkoelen. Maar sommige rassen hebben een lagere tolerantie voor warmte door aanleg. Honden met een hoge drive blijven werken, óók als het warm is. Waterverlies door hijgen verhoogt de mate van uitdroging, waardoor de kans op oververhitting verder toeneemt.

Je kunt zien dat een hond oververhit is als hij extreem hijgt, zijn tong heel ver naar buiten hangt, het lijkt alsof hij een grote glimlach heeft, de slijmvliezen erg rood zijn en de hond wil zitten of liggen en niet meer luistert naar wat je tegen hem zegt.

WAT MOET JE DOEN ALS JE HOND OVERVERHIT IS?

- meteen in actie komen: snelle afkoeling, op wat voor manier dan ook, is het allerbelangrijkst. Leg je hond in de schaduw en koel hem af met alles wat je in je directe omgeving beschikbaar hebt zoals een koele tegelvloer, natte handdoeken of koud water uit de tuinslang;
- eerst afkoelen en dan pas transporteren want een transport betekent langer "koken". Terwijl je koelt kun je contact opnemen met de dierenarts;
- hitte doodt, koude niet. Een hond die oververhit is, breng je niet in shock door snel af te koelen. De hond is al in shock omdat hij te heet is.

Vertaal je deze algemene tips naar verschillende dieren, dan levert dat extra aandachtspunten op:

- laat je *hond* geleidelijk aan de warmte wennen als je met je hond lang wandelt, sport of veel traint. Ook hydratatie is belangrijk om oververhitting te voorkomen. Pauzeer regelmatig en bied altijd water aan, leer je hond om uit een fles of bidon te drinken;
- *katten* verlagen zelf hun activiteitsniveau, maar ook katten liggen graag op een koel plekje, dus zorg daarvoor;
- *honden- en kattenkussens* zijn meestal van synthetisch materiaal en dus warm. Leg er een katoenen laken over, dat ligt veel prettiger bij warmte;
- *andere harige vrienden* die in een hok of kooi leven, help je door te zorgen dat hun onderkomen niet in de zon staat. Zorg voor een koele bodem, bijvoorbeeld door nat zand of koude stenen in het hok te leggen, of koel-elementen onder een plastic bodem;
- zorg voor schaduw boven nestkasten van *vogels*. Zet een platte waterschaal neer waaruit ze kunnen drinken of waarin ze kunnen badderen (maar denk aan de kat!);
- bloedluizen gedijen goed in zomerse temperaturen en vermenigvuldigen zich dan exponentieel, dus houd het hok van de kippen extra goed schoon en bestrijd bloedluizen met roofmijten.

PARELTJES OM DE HOEK:

DE JUFFERSWAARD

In de rubriek 'Pareltjes om de hoek' beschrijven we unieke gebieden in onze omgeving waar je kunt genieten van de natuur. Dit keer bezoeken we de Jufferswaard en de aangrenzende Noordberg in Renkum/Heelsum. Een heerlijk, afwisselend gebied.

De Jufferswaard ligt aan de Nederrijn en biedt bij hoog water ruimte aan het water van de rivier. Het maakt deel uit van de Uiterwaarden Nederrijn, dat op zijn beurt deel uitmaakt van het Natura 2000-gebied de Rijntakken. Dat betekent dat de flora en fauna in het gebied de ruimte moeten krijgen en niet verstoord mogen worden. De Jufferswaard is eigendom van Staatsbosbeheer en wordt ook door haar beheerd.

Waarom een pareltje?

De Jufferswaard heeft zich de laatste decennia ontwikkeld tot een prachtig stuk natuur

met welige vegetatie, uitzicht op de rivier en doorkijkjes naar een grote plas midden in het gebied. De plassen in de Jufferswaard zijn ontstaan toen klei is afgegraven om er stenen van te bakken in de steenfabrieken in de omgeving. De plassen worden gevoed door de Heelsumse beek en het moeras waar de beek doorheen stroomt. In 2015 heeft het waterschap Vallei en Veluwe de loop van de beek door de Jufferswaard gewijzigd. De beek is naar het westen verlegd en komt naast de Veerweg via een vistrap uit in de Nederrijn. Het gebied is vooral interessant vanwege de natuur, maar heeft

daarnaast ook cultuurhistorische waarde.

Historie

De naam 'Jufferswaard' dateert uit de middeleeuwen. Het gebied is vermoedelijk vernoemd naar de jonkvrouwen van kasteel Doorwerth. Vanaf het kasteel loopt een oude verbindingsweg via de Noordberg, door de Jufferswaard naar Renkum. De naam Noordberg is een verbastering van 'Oortberg', zoals deze heuvel op oude kaarten staat aangegeven. Op de uitstekende punt van de Noordberg stond vroeger de galg van Doorwerth. Nu staat op de hoek van de

Noordberg een picknicktafel waar je kunt genieten van het uitzicht over de Rijn.

In de Jufferswaard werd in 1875 een steenfabriek gebouwd die tot 1944 in gebruik was. Van de fabriek zie je nu nog de ruïne met de 45 meter hoge fabrieksschoorsteen.

Natuur

In de Jufferswaard broeden verschillende vogels, vooral zogenaemde struweelbroeders: zangvogels zoals grasmussen, heggenmussen, tuinfluiters, bosrietzangers, zwartkoppen en natuurlijk de mezensoorten. Aan de monding van de beek worden regelmatig ijsvogels gezien. In de grote plas broeden vooral meerkoeten en ook een paartje bergeenden. En als je geluk hebt zie je misschien een dodaars (familie van de fuut) onder water duiken. Daarnaast kun je er soms foeragerende lepelaars tegenkomen, lepelend met hun snavel door het lage water langs de oevers. Aan het eind van de zomer kun je het geluk hebben ze in grotere groepen te zien als de jonge lepelaars eropuit trekken.

Bijzondere bewoner

De waterrijke Jufferswaard is een ideale plek voor de bever, die hier sinds 2015 een plek heeft veroverd. Bevers gedijen goed in een nat, bosrijk gebied waar beekjes en vijvers met veel planten hen voorzien van voedsel en bouw materiaal. Bevers bouwen een burcht van takken, waarvan de ingang onder water ligt. Deze burcht gaf in de Jufferswaard soms wateroverlast stroomopwaarts. Maar het waterschap legde een 'beverbuis' onder de burcht, waardoor het water toch kan doorstromen. De kans dat je de bever ziet is niet zo groot, want bevers leven vooral in de nacht. Aan de glijbaantjes die de bever maakt om te water te gaan en de duidelijk zichtbare knaagsporen aan wilgen, kun je toch zien dat er een bever in de buurt is. Geniet hiervan en ga niet verder zoeken.

In de ruïnes van de steenfabriek huizen veel vleermuizen. De Jufferswaard wordt het hele jaar begraasd door jonge paarden en in de zomer en herfst ook door runderen. Als je goed oplet kun je ook sporen van bevers zien.

Oeverwaluwand

Het IVN en Vogelbescherming Nederland hebben een aantal jaren geleden een kunstmatige oeverwaluwand gerealiseerd in de buurt van de Veerweg. De oeverwaluwen hebben er wel in gegraven maar tot nu toe niet in de wand gebroed. Maar misschien hoor je in het riet bij de wand wel kleine karekieten zingen. De zandgaten zijn nu het domein van solitaire bijen. Je vindt bij de wand een informatiepaneel.

Toegankelijkheid

De Jufferswaard is het hele jaar door opengesteld en er mag vrij gewandeld worden. Er lopen meerdere paden door het gebied, één daarvan start vanuit het bos op de Noordberg. Je kunt ook vanaf de Veerweg, de Veerstoeper en vanaf de Utrechtseweg via een tunneltje onder de provinciale weg het gebied in.

Ga niet kriskras door de Jufferswaard struinen. Er zijn wandelpaden en vanaf die paden valt genoeg te genieten zonder dat je de natuur verstoort. De hond mag mee, mits aan de lijn. Honden verstoren de vogels in dit gebied, vandaar de aanlijnplicht.

VAN KROLS NAAR KROOST

Kittens: oh wat schattig!

Het is weer de tijd van het jaar dat er veel nestjes kittens bij ons binnen komen. Gemiddeld loopt deze periode van april tot en met september. Katten worden tussen de vijf en acht maanden geslachtsrijp. Laat ze tijdig castreren om ongewenste zwangerschappen te voorkomen.

Krolsheid, zwangerschap en bevalling

Tijdens haar krolsheid staat een poes open voor paringen. Ze mauwen veel meer, zijn aanhankelijker, gooien hun kont in de lucht en kunnen gaan sproeien. Zo lokken ze katers. Als poes door een of

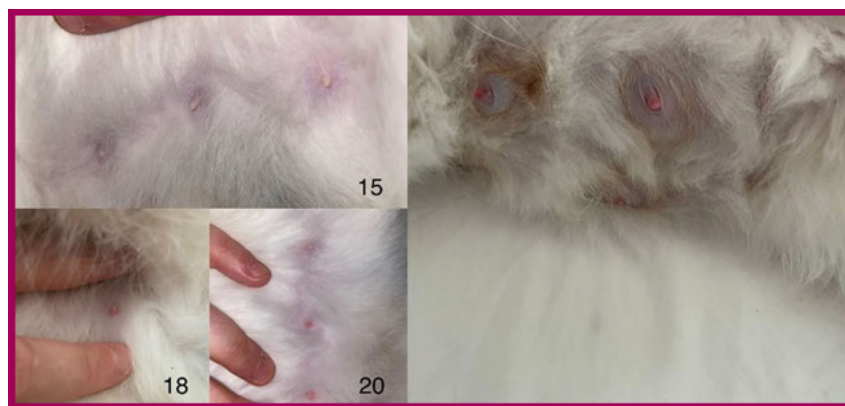
meerdere katers wordt gedekt, zal hoogstwaarschijnlijk een eisprong plaatsvinden en daarmee een bevruchting.

Is de poes drachtig, dan worden haar tepels roder en zetten op. Dit gebeurt vanaf achttien dagen na de bevruchting. In week drie tot vijf zal de poes veel meer gaan eten. Daarna wordt haar buik dik en drukken de kittens tegen haar maag en darmen. Hierdoor kan ze niet meer zo veel eten. Na ongeveer 63 dagen zal de poes bevallen van meestal vier tot zes kittens.

Ontwikkeling kittens

Kittens zijn echte nestblijvers; ze zijn in het begin heel erg afhankelijk van moeder. Ze zijn afhankelijk van de warmte van moeder en van elkaar omdat ze hun temperatuur niet goed kunnen reguleren. Ook worden ze blind en doof geboren. Super knap dat ze met hun neus wel de tepels van moeder kunnen vinden. De kittens ontwikkelen zich van blind en onhandig tot speels en lenig.

Wettelijk mogen kittens verhuizen vanaf zeven weken. Maar eigenlijk is dit te vroeg. Vanaf

Bron: Kittenlady

De poes zoekt een rustig plekje om te bevallen. Bij de bevalling likt ze vaak zelf het vruchtvlies open, eet de placenta op en bijt hiermee ook de navelstreng af. Het is belangrijk om dit goed in de gaten te houden. Eet de poes te veel placenta dan kan ze diarree krijgen. Ook kan de poes de navelstreng te dicht bij de buik afbijten. Raadpleeg de dierenarts als een poes langer dan 30 minuten aan een stuk aan het persen is.

zeven weken leren kittens veel gedragingen van moeder en nestgenoten. Ingewikkelde motorische vaardigheden zijn pas rond week elf volledig ontwikkeld. Het zicht van kittens zelfs pas rond zestien weken. Het is dus beter voor de ontwikkeling van kittens om pas vanaf veertien tot zestien weken het nest te verlaten.

HERDER JEROEN

Het geklingel van een koeienbel, de zware blaf van een hond. Verder is het rustig in de kudde van Herder Jeroen, midden op de Veluwe. De schapen en geiten grazen hier in een natuurgebied waar een roedel wolven leeft. Ze stonden eerder dit jaar ook al in de natuur rondom Renkum. Nul slachtoffers. Hoe doet Jeroen dat toch?

Interview door een vrijwilliger

“Zodra hij je ziet lopen in de verte, gaat hij blaffen. Om je te waarschuwen. Kom je toch dichterbij, dan gaat hij grommen. Als je desondanks doorloopt naar de kudde, grijpt hij in. En dat doet hij ook als er een wolf of ander wild in de buurt komt.” Zie hier de beknopte gebruiksaanwijzing van Yoldaş, een Karpatische herdershond die ik indrukwekkend genoeg vind om niet de proef op de som te nemen. Als hij zo rustig met zijn staart staat te zwaaien, komt Yoldaş op mij over als een Grote Vriendelijke Reus. Maar vriendelijk is hij vooral omdat Jeroen heeft gezegd dat ik ‘goed volk’ ben. Aardig van hem.

Liefst overbodig

Yoldaş en zijn maatje Fina, staan 24/7 bij de kudde. Deze Roemenen worden in hun

thuisland al eeuwen ingezet om kuddes te beschermen tegen predatie door wolven, beren en lynxen. De kuddebeschermingshonden hebben het formaat van een wolf, zijn erg massief en onverschrokken. Toch staan ze er voor de zekerheid niet helemaal alleen voor op de heide bij Terlet. Herder Jeroen - zo heet het bedrijf dat natuurterreinen beheert met kuddes heideschapen en landgeiten - werkt volgens een uitgekiend ‘systeem’. En dat systeem is een samenspel van de schapen en geiten, de honden, het raster én herder Jeroen Huiskamp zelf.

Het klinkt heel gemakkelijk, zoals Jeroen het uitlegt. “Ik zorg dat de kudde mij zo min mogelijk nodig heeft. De kudde doet het eigenlijke werk, het terreinbeheer. Een paar

maanden geleden deden we dat in het Renkums Beekdal en vorig jaar in de omgeving van de Renkumse hei. Op die laatste plek stonden we vlak bij de kudde waar veel schapen zijn doodgebeten.”

Diversiteit

Natuurbeheer door schapen én geiten, dat biedt voordelen. “De schapen grazen laag bij de grond, de geiten hoog. Zo vreten ze onder meer grassen, pijpestrootje en jonge boompjes weg die anders de struikheide zouden verdringen. In de nachtkraal laten ze mest achter. Dit verrijkt de bodem op enkele plekken, waardoor je meer diversiteit krijgt in de begroeiing in het gebied”, vertelt Jeroen.

De kudde wordt bijgestaan door verschillende typen honden, niet alleen voor bescherming maar ook om te sturen waar er gegraasd moet worden. De honden werken op hun beurt weer samen met Jeroen en zijn vriendin.

“’s Nachts staan ze binnen een afrastering met stroom op de draden. Daaromheen staat - tijdelijk in verband met lammertijd - nóg een afrastering.

Zo ontstaat er een soort gang rondom de kudde waar de kuddebeschermingshonden kunnen lopen. Yoldaş en Fina kunnen zo helemaal om de nachtkraal heen lopen. De wolven moeten dus én twee stroomhekken én de honden tackelen, voordat ze een schaap of geit kunnen pakken. Dat maakt ze wel heel onaantrekkelijk als prooidier.”

Weerstand

Als alles goed gaat, werkt dit systeem als een geoliede machine. Maar het blijven dieren die soms andere plannen hebben. “Bijvoorbeeld als een schaap of geit over een afrastering springt. Dat kunnen we niet hebben, straks nemen andere schapen dat gedrag over”, vertelt Jeroen.

“Die ene haal ik dan uit de kudde. Zo selecteer ik op gedrag en op gezondheid en houd ik de dieren over die het beste passen in mijn systeem, bij mijn werkwijze. Als herder vind ik gedrag en gezondheid veel belangrijker dan raszuivere dieren. Het geeft bovendien rust in de kudde. En omdat mijn schapen en geiten een goede weerstand hebben, hoef ik ze niet preventief te behandelen tegen ziektemakers. Dat is beter voor de natuur.”

Niet rennen!

Herder Jeroen heeft er geen moeite mee om dingen anders te doen dan anderen. Daarom voor hem geen bordercollie. “Een bordercollie is een schapendrijver die de kudde van A

naar B stuurt. Dat wil ik niet, dat geeft spanning. Mijn dieren moeten rustig kunnen grazen. Daarom heb ik gekozen voor een Altdeutscher Hütehund.” Ik kijk naar de pikzwarte hond die constant heen en weer langs de kudde draaft, terwijl de schapen en geiten op hun dooie gemak het gras kortwieken. Dat is Bo, de trots van Jeroen.

“Dat pendelen is typisch voor dit ras. De hond loopt langs de schapen, van links naar rechts en weer terug. Doordat ze niet gedreven worden, blijven ze rustig grazen. Bo houdt ze dicht bij elkaar op één plek, daar vreten ze dan alle planten weg die de terreinbeheerder liever kwijt is. Geef je de kudde standaard meer ruimte, dan gaan ze op zoek naar de lekkere hapjes en laten ze bijvoorbeeld pijpestrootje staan.”

Bijkomend voordeel van honden die hoeden in plaats van drijven: de schapen van Jeroen hebben geleerd om niet te gaan rennen als er een hondachtige in de buurt komt. Heel verstandig van ze. “De kudde in

het Renkumse Beekdal stond vlak naast een hondenlosloopgebied. Op een ochtend is daar een hond door het raster gekomen, maar de schapen bleven rustig staan in het dagvak, zonder kuddebeschermingshonden. Mijn verwachting is dat ze ook niet gaan rennen als er een wolf aankomt, waardoor het jachtinstinct van de wolf

niet getriggerd wordt om meer dieren te doden dan hij nodig heeft.”

Er blijkt vanmiddag een militaire oefening gaande, met veel kabaal komt er een helikopter van de luchtmacht overgevlogen. Zo laag dat we kunnen zwaaien naar de piloot. Zou de kudde op hol slaan? Een paar geiten kijken onrustig op, de rest graast onverdroten door. Dat werkt aanstekelijk: bij de volgende helikopter geloven ook de geiten het wel. Zo leren de dieren van elkaar en kunnen ze ongestoord verder met hun belangrijke werk. De rust op de heide keert snel terug. Gelukkig maar, want er is nog genoeg gras over. Nog even doorbijten jongens!

RAAMSLACHTOFFERS

In Nederland sterven jaarlijks honderdduizenden vogels omdat ze tegen ramen vliegen. Doodzonde deze raamslachtoffers, want het kan zowel oude als jonge vogels overkomen, groot en klein, gezond en ongezond. Als dierenambulance halen we ze regelmatig op. In dit artikel geven we informatie over raamslachtoffers, in de hoop dat we er samen wat aan kunnen doen.

Waarom vliegen vogels tegen ramen?

Het antwoord op deze vraag is heel simpel: vogels vliegen tegen ramen omdat ze die niet zien; ze zien glas niet als een obstakel. Dat is met name het geval als ramen op de omgeving lijken omdat ze lucht of bomen weerspiegelen, of licht weerkaatsen zoals bij flatgebouwen. Ook ramen tegenover elkaar, die het idee geven van

een vrije doorgang, vormen een gevaarlijke situatie voor vogels. Maar ook als vogels vluchten, zoals voor een roofvogel, kunnen ze in blinde paniek tegen een ruit botsen.

Welke vogels vliegen het meest tegen ramen?

We weten alleen naar schatting hoeveel vogels tegen onze ramen vliegen. Niet alle vogels sterven ook meteen, maar

juist later aan interne bloedingen. Voor soorten die voorkomen in stedelijk gebied is het gevaar natuurlijk groter. In de gebouwde omgeving wordt steeds meer glas gebruikt en we raken steeds meer verstedelijkt. Daarmee groeit het gevaar op een raambotsing.

Een botsing met glas kan in principe alle vogels overkomen. In paniek tegen een raam vliegen omdat ze achtervolgd worden, overkomt vooral zangvogels. In het najaar komen veel houtsnippen in botsing met ramen. Ze trekken dan vanuit Noord- en Oost-Europa door ons land, waarbij ze vaak heel laag vliegen, dwars door steden heen. Houtsnippen kunnen niet goed afstanden inschatten omdat ze speciale ogen hebben waarmee ze 360 graden rondom kunnen kijken. Daardoor hebben ze veel overzicht, maar weinig gevoel voor afstand.

Een bijzondere categorie zijn zogenaemde raamvechters, zoals roodborsten en mezen, maar ook scholeksters of zwanen die slaags raken met hun eigen spiegelbeeld.

Houtsnip

Hoe kunnen we raamslachtoffers voorkomen?

Als we raamslachtoffers willen voorkomen, is het belangrijk om ramen zichtbaar te maken door de weerspiegeling te doorbreken. Dat kun je doen door stickers op het raam te plakken. Bekend zijn de stickers met een vogelsilhouet, maar alles wat je op het raam plakt helpt. Het schijnt dat verticale strips, met een tussenafstand van tien cm, heel goed werken. Plak ze wel aan de buitenkant, niet aan de binnenkant. Andere maatregelen aan de binnenkant, zoals lamellen of planten, helpen ook niet om de weerspiegeling te doorbreken. Speciaal veiligheidsglas met uv-reflecterende coating, of ruiten behandeld met deze

coating, helpt eveneens; vogels kunnen dit extra goed zien. Doe 's avonds lampen uit die je niet nodig hebt, daarmee voorkom je dat vogels in de war raken.

Werk je in een (hoog) kantoorgebouw met veel glas, breng dan het onderwerp raamslachtoffers onder de aandacht en help mee te denken over welke maatregelen genomen kunnen worden. Op de website van de Amerikaanse vogelbeschermingsorganisatie Audubon is informatie te vinden over vogelvriendelijke gebouwen (audubon.org).

Raamslachtoffers helpen

Wat kun je doen als een vogel tegen het raam gebotst is? Zet

hem in een doosje op een rustige, donkere en veilige plek om bij te komen. Geen water of eten geven, daar kan hij in stikken. Is de vogel na een uur weer fit, laat hem dan op een veilige plek vrij. Is de vogel nog steeds suf of twijfel je, bel dan de dierenambulance voor advies.

Is de vogel dood gegaan of heb je een dode vogel onder het raam gevonden? Dan graag melden bij Sovon (portal.sovon.nl/dood) en geringde vogels doorgeven aan het Vogeltrekstation (vogeltrekstation.nl). Zo wordt informatie verzameld over de leefwijze en doodsoorzaken van vogels waardoor we betere bescherming kunnen bieden.

Credit: Beeldbank van de leefomgeving, Willy Heijenga

WAT TE DOEN: AANRIJDING MET WILDE DIEREN

Jaarlijks worden er duizenden grote, in het wild levende dieren aangereden. Dit zijn met name reeën, edelherten, damherten en wilde zwijnen. Automobilisten die hiermee te maken krijgen, weten vaak niet hoe ze moeten handelen. In dit artikel leggen we uit wat je wel en vooral niet moet doen bij een aanrijding met een wild dier.

Wilde dieren kunnen zomaar de weg oversteken. Het is een natuurlijke reactie om het dier te proberen ontwijken, maar dit is juist erg gevaarlijk.

Wat moet je doen bij een aanrijding met groot wild?

- Neem direct contact op met de politie via 0900 8844;
- Contacteer de politie ook als het dier niet op de plaats van de aanrijding is blijven

liggen;

- Probeer zo goed mogelijk de locatie door te geven (bijvoorbeeld hectometerpaaltjes);
- Wacht de komst van de politie of faunabeheerder af.

Wat kan Dierenambulance Nederrijn betekenen?

Mocht je geconfronteerd worden met een aanrijding met groot wild binnen het

werkgebied van DA Nederrijn, dan kun je altijd contact met ons opnemen. In overleg kan de ambulance ter plaatse komen en helpen met het regelen van het verkeer, of het rustig houden van het aangereden dier.

Wat moet je niet doen?

- Rijd niet door, dit is strafbaar;
- Neem aangereden wild nooit mee en geef het niet door aan derden, de Wet natuurbescherming staat dit niet toe. Alleen de opgeroepen faunabeheerder via politie is bevoegd aangereden groot wild te vervoeren.

Idealiter voorkomen we natuurlijk zo veel mogelijk aanrijdingen met groot wild. Hoe kun je een aanrijding voorkomen?

- Let op wildsignaleringsborden;
- Houd u aan de adviessnelheid, met name in de schemerperiode en 's nachts wanneer het wild het actiefst is;
- Houd honden aan de lijn buiten losloopgebieden. Loslopende honden kunnen ook aanrijdingen veroorzaken, doordat zij het wild opjagen.

KERKUIL VAST IN LEEGSTAANDE FABRIEK

Middels een vriendelijke agent werd de beheerder van de fabriek gevonden, waardoor de collega's op een geoorloofde en veilige manier naar binnen konden. Binnen bleek de fabriek reusachtig groot te zijn en even leek het dan ook zoeken naar een speld in een hooiberg.

De kerkuil schrok echter zo van de aanwezigheid van extra bezoekers, dat deze helaas tegen een deur aanvloog en beduusd op de grond bleef zitten. De collega's konden de arme kerkuil zo pakken en in een vervoersbox zetten, waarna zij linea recta naar wildopvang Avolare zijn gereden. Wij hopen op goed herstel voor deze mooie kerkuil en hopelijk vliegt deze snel weer in de buitenlucht.

Op een middag kwam er bij de centrale een telefoontje binnen van een kerkuil die vast zou zitten in een leegstaande fabriek in Veenendaal. De melder woont tegenover de fabriek en zag de kerkuil al een paar dagen achter het raam vliegen. Een lastige situatie, zo'n leegstaande fabriek, maar de collega's zijn natuurlijk ter plaatse gegaan.

SLANG IN HET ZWEMBAD

In mei werd onze hulp gevraagd omdat er een slang in het zwembad zwom bij mensen in de tuin. We hebben foto's gevraagd aan de melder, zodat wij van tevoren konden inschat-

ten om wat voor slang het ging. Het bleek een ongevaarlijke ringslang te zijn. Dit kun je zien aan de lichtgele ring achter de kop.

Daar aangekomen bleek dat de slang zich ondertussen had verstopt onder het zwembadrolluik. Een collega had wel zicht op de slang, maar het lukte niet de slang het open water in te jagen.

Zolang hij onder het rolluik zat konden wij hem niet te pakken

krijgen. De melder heeft de rol een aantal keren open en dicht gedaan en bij een derde poging kwam de slang ineens mee en lag hij op het rolluik. We hebben de slang snel met een net kunnen vangen. Met een tuinslang hebben we de slang schoongespoeld van het chloor en later weer uitgezet in een waterrijk gebied.

Daar kroop hij met hoge snelheid zijn vrijheid weer tegemoet.

OGEN AAN DE VOORKANT OF OGEN AAN DE ZIJKANT

Bij sommige vogels, zoals uilen en roofvogels, staan de ogen naast elkaar. Ook bij mensen staan de ogen aan de voorkant, naast elkaar. Hierdoor kunnen we diepte zien. Het linkeroog ziet een beetje van de linkerkant en het rechteroog ziet datzelfde een beetje van de rechterkant. Twee beelden die een klein beetje verschillen. De hersenen combineren die tot één ruimtelijk beeld waardoor we de afstand tot iets kunnen schatten.

Vogels die hun ogen naast elkaar hebben zien dus diepte. Daardoor kunnen zij goed jagen. Want om een prooi te vangen, moet je de afstand tot de prooi goed kunnen inschatten.

Bij andere vogels (bijvoorbeeld duiven of kippen) staan de

ogen aan de zijkant van de kop. Vogels kunnen met hun ogen opzij een heel groot deel van hun omgeving zien. Zo kunnen zij alles goed in de gaten houden. Ook gevaar zoals roofdieren. Vogels die opgegeten kunnen worden door roofvogels of door andere roofdieren hebben daarom hun ogen opzij.

Maar de vogels die hun ogen aan de zijkant van hun kop hebben zitten, hebben moeite met het inschatten van diepte. De twee blikvelden van de ogen hebben geen overlap; dit kun je vergelijken met het kijken met één oog. Daardoor zien ze niet hoe ver iets van ze af is. Deze vogels knikken of schudden daarom vaak met hun kop. Door het snelle knikken of schudden krijgen ze beelden binnen vanaf meerdere standpunten, die in de hersenen gecombineerd worden. Hierdoor kunnen zij ook diepte zien.

HOND

We sluiten de serie over de hondachtigen af met de hond (*Canis lupus familiaris*). Na de kat, is de hond het meest populaire huisdier in Nederland; 1,8 miljoen honden in ongeveer 1,5 miljoen huishoudens. Deze trouwe viervoeters zijn niet meer weg te denken uit het gezinsleven en als gezelschapsdier, maar werden en worden ook gebruikt voor bijvoorbeeld de jacht, als herdershond, reddingshond, trekhond, waakhond, hulphond en politiehond.

De hond

Er zijn ongeveer 400 hondenrassen, onderverdeeld in tien hoofdgroepen. Deze verschillen onder andere in grootte, gewicht, kleur, type vacht en karakter. Dit maakt de hond waarschijnlijk de diersoort met de meest fysieke variatie. Het kleinste hondenras is de

chihuahua. Wat chihuahuas missen in grootte (max. 3 kg, schofthoogte 20 cm), compenseren ze met hun (over)moedige karakter. De Duitse of Deense dog is de grootste vriendelijke reus onder de hondenrassen en kan een schofthoogte van 100 cm en een gewicht van 90 kg bereiken. In de voortplanting kunnen hondenrassen ook variëren. Gemiddeld duurt de dracht ongeveer twee maanden, maar bij sommige rassen bijna drie. Een nestje kan bestaan uit 1-12 puppy's met een gemiddelde van 5-6. Hoe groter de hond, hoe groter het nestje kan zijn. Puppy's zijn bij de geboorte blind, maar na 10 weken kunnen ze al goed kijken. Na een zoogtijd van ongeveer drie weken kan overgegaan worden op puppyvoeding en na 5-7 weken zijn ze volledig gespeend. Hoe oud een hond kan worden hangt

van verschillende factoren af; goede verzorging, of het een rashond is (rashonden worden iets minder oud) en de grootte van het ras. Zeer grote rassen leven gemiddeld wat korter.

Afstamming en domesticatie

Genetisch onderzoek heeft uitgewezen dat er tussen het DNA van de wolf (*Canis lupus*) en het DNA van de hond maar heel weinig verschil zit! Dit laat zien dat de hond direct afstamt van de wolf, hoewel dit bij vele, zo niet de meeste, hondenrassen moeilijk voor te stellen is. De hond, zoals we hem nu kennen, is niet altijd een 'huishond' geweest. Over een periode van vele duizenden jaren is de wolf gedomesticeerd tot de hond. Domesticatie is een proces waarbij de mens het gedrag van dieren probeert te veranderen, waardoor ze geschikt en gebruikt kunnen worden als vee of huisdier. Anders gezegd: het tam maken van een dier ten behoeve van de mens. Een bijkomstigheid van domesticatie is dat de hond, door het eten van etensresten van de mens, zetmeel en glucose kan vertereen. De hond is daarmee een omnivoor, een duidelijk verschil met de wolf (carnivoor).

Hondenfok

Maar door alleen domesticatie komen we niet aan bijna 400 hondenrassen. De grote verschillen bij honden zijn o.a. ontstaan doordat mensen gingen

fokken op bepaalde eigenschappen of functies. Hondenrassen ontstonden zo door honden met goede eigenschappen te fokken voor bijvoorbeeld de jacht (Duitse staander, beagle), het drijven van vee (Australian shepherd, bordercollie), bewaking (akita, dobermann) en speurwerk (bloedhond). Ook is er gefokt op uiterlijke kenmerken van honden om deze mooier te maken. Door reuen en teven met de gewenste combinatie van kenmerken te fokken, kan er binnen drie generaties een nieuw ras ontstaan. Door het fokken op uiterlijk, is de uiterlijke variatie van honden steeds groter geworden, helaas soms ten koste van het welzijn van het dier. Denk aan bijvoorbeeld de mopshond, Engelse bulldog, cavalier king charles en de eerder genoemde chihuahua. Dan zijn er nog rassen als de labradoodle en de Chinese naakthond, welke speciaal zijn gefokt voor mensen die allergisch zijn voor

hondenhaar. Deze hypoallergene rassen hebben bepaalde eigenschappen die de kans op klachten sterk verminderen of zelfs geen klachten geven.

Honden en de dierenambulance

Er komt regelmatig een melding binnen bij de dierenambulance met betrekking tot een hond. De aard van de melding kan variëren. Het komt voor dat een hond uit huis ontsnapt of bij het uitlaten uit het zicht verdwijnt. De Honden Zoekgroep Gelderse Vallei, een groep lokale vrijwilligers die helpt zoeken bij vermissingen en loslopende honden, wordt dan ingeschakeld om te helpen zoeken. Daarnaast kunnen er meldingen binnenkomen over zieke, gewonde of overleden honden. Vaak moeten we doorverwijzen naar de dierenarts, maar het vervoeren van een hond, bijvoorbeeld naar de dierenarts kan en doen we altijd.

EEN GAAI IN HET NAUW

Op zaterdagavond 15 juni kregen we een melding van een gaai die met zijn pootje vast zat tussen de motorcap. Toen we aankwamen maakte de gaai flink kabaal van de stress en de pijn. Het was nog een jong diertje. Zijn ouders kwamen steeds bij hem in de buurt en waren zelf ook naar hun jong aan het roepen. Het leek in eerste instantie of ook de antenne door zijn lijfje heen zat. Gelukkig was dit niet het geval, de antenne zat wel dicht tegen het diertje aan.

Samen met de eigenaar van de auto kregen we de gaai uiteindelijk los. Toen de eigenaar voorzichtig de motorkap open deed, konden we het pootje van de gaai er zorgvuldig uit schuiven. Helaas was zijn pootje wel helemaal stuk. We hebben de gaai naar Avolare gebracht voor de nodige zorg.

KIJK UIT IN DE ZOMER

Een koele duik in de zomer wordt een stuk minder verfrissend als je vissen op hun rug ziet drijven, of dode vogels aantreft langs de vloedlijn. Wat is hier aan de hand?

Deze 4 ziektes hebben een link met water en dieren.

Dode vogels en vissen

Botulisme

Het is een rot gezicht: dode vogels en vissen langs de waterkant of in het water.

Botulisme kan de oorzaak zijn. Vogels en vissen sterven door het gif van de Clostridium botulinum-bacterie, die voorkomt in zuurstofarm water. Vooral op de bodem van plaszen, vandaar dat onder meer zwanen getroffen worden. Zij 'grondelen', ofwel zoeken voedsel op de bodem. Getroffen vogels zien er ziek uit. Ze krijgen last van verlamningsverschijnselen: de vleugels hangen af en ze zakken door de poten omdat de spieren verzwakken. Vogels sterven hieraan, maar voor de mens is deze variant van botulisme niet gevaarlijk. Mensen zijn wel gevoelig voor andere varianten van botulisme, die voorkomen in niet goed geconserveerde groenten. Dit type van botulisme is gelukkig erg zeldzaam en heeft niets met zwemwater te maken. Maar zwemmen in water waar dode vogels in liggen? Toch maar niet.

Veldslag onder vogels

Vogelgriep

Deze vogelvariant op het bekende influenzavirus zit niet in het water, zoals de andere ziektemakers in dit artikel. Vogelgriep is een zoönose die alleen op mensen kan worden overgebracht bij direct contact met zieke of dode dieren. Als je veel dode waad- en watervogels aantreft rond een plas, is dat verdacht. Helemaal als je zieke vogels ziet zitten die sloom zijn (beginstadium) of draaien met hun kop (zenuwverschijnselen in een later stadium). Volgens het RIVM kun je vogelgriep waarschijnlijk niet oplopen door te zwemmen in water waar besmette dieren in zitten – een slag om de arm dus.

Vogelgriep treft vooral watervogels en hoenderachtigen zoals kippen. Al is de kans dus niet groot, mensen kunnen de ziekte wél krijgen door de dieren aan te raken. Ook andere zoog/huisdieren lopen dit risico. Vrijwilligers van de dierenambulance dragen beschermende kleding en mondkapjes wanneer zij vogelgriepslachtoffers ophalen.

Warm-water-ratten

De ziekte van Weil

Leptospirose – ziekte van Weil - is een zoönose, een ziekte die overdraagbaar is van dier op mens. Gastheer de rat gaat er zelf meestal niet aan dood, maar je hond bijvoorbeeld wel. En ook zelf kun je er goed ziek van worden. Het vervelende is dat ratten - net als wij mensen op een zonnige dag - graag langs de waterkant vertoeven. De bacterie leptospira komt via de urine van ratten terecht in het water of in de modder. Het risico op de ziekte van Weil is in de nazomer en herfst het grootst, door de hogere temperatuur van het water. Onder de honden lopen de zwemmers, de vreters en de snuffelaars een groot risico, daarom worden de meeste honden gevaccineerd tegen de ziekte. Mensen niet, maar voor ons is het veel makkelijker om adviezen op te volgen en weg te blijven van verdacht zwemwater.

Heb je gezwommen in stilstaand water en krijg je kort daarna griepachtige verschijnselen zoals pittige hoofdpijn, gewrichtspijn, misselijkheid en overgevoeligheid voor licht? Ga dan naar de huisarts. De

ziekte kan – onbehandeld – leiden tot verstoringen in lever- en nierfuncties en hersenvliesontsteking, soms met dodelijke afloop. Gelukkig komt de ziekte van Weil niet vaak voor bij mensen in Nederland.

Drijvende viezigheid

Blauwalg

Warme, zonnige zomers en voedselrijk water, daar doen blauwalgen het goed op. Je kunt al last krijgen voordat blauwalg zichtbaar is in het water. Symptomen zijn onder meer huiduitslag, jeuk, oogirritaties en maag/darmklachten. Honden en andere dieren kunnen ziek worden als ze het water drinken. Later in de

zomer kan er bij warm weer een drijvende, stinkende laag op het water ontstaan, groen/blauw tot bruin van kleur.

Blauwalg is eigenlijk geen alg, maar een bacterie die gifstoffen uitscheidt. Deze cyanobacterie gedijt goed op licht, CO₂ en meststoffen in het water. Niet alleen het gif in het water maar ook de viezigheid die op het water drijft, zorgt voor overlast. Zuurstof verdwijnt uit het water en daardoor kunnen vissen en planten doodgaan. Maar tegen die tijd heb je vast al geen zin meer om in dit water te zwemmen.

Fotocredits:

Beeldbank van de Leefomgeving

Wat te doen bij dode en zieke dieren?

Zie je dode dieren langs de waterkant van een plas, vijver of rivier? Geef het door aan de beheerder en neem contact op met Dierenambulance Nederrijn als het in ons gebied is. Onze vrijwilligers weten wat ze moeten doen. Ook weten ze hoe ze de dode dieren op een veilige manier kunnen verwijderen.

Meer info over zwemwater en ziektes:

www.rivm.nl/zwemwater

www.zwemwater.nl

NIJLGANS PULLETJES HERENIGD MET MOEDER

Een melder heeft twee nijlgans pulletjes aangetroffen zonder moeder.

Na enig zoeken door onze collega's werden moeder en de overige pulletjes in een andere tuin gevonden. Ze probeerden de twee pulletjes te herenigen met moeder, maar helaas ging deze ervandoor.

Op dat moment werd door de collega's besloten alle pulletjes te verzamelen. Gelukkig kwam moeder terug en nam zij plaats op het dak van een huis, duidelijk van slag wegens het gemis van haar kleintjes.

De collega's zetten de bak met pulletjes neer op een open plek bij de vijver, maar helaas durfde de moeder toch niet naar haar kleintjes toe te vliegen. Wel vloog zij naar de vijver zelf. De collega's verstopten zich achter de bosjes en lieten de pulletjes vrij. Gelukkig vonden zij snel de weg naar de vijver en konden ze herenigd worden met hun moeder. Eind goed al goed!

WIJ STAAN OP DE MARKT!

Met enige regelmaat staan we met onze ambulance op een markt.

Aan marktbezoekers geven we voorlichting over onze activiteiten en geïnteresseerden krij-

gen de mogelijkheid om onze ambulance te bekijken. Wie wil kan een lootje trekken en een prijs winnen. En die prijs mag je zelf uitkiezen!

Voor kinderen hebben we een mand waaruit ze een knuffel kunnen kiezen.

Afgelopen periode stonden we met de ambulance en een kraam op de Koningsmarkt in Rhenen, het Dorpsfeest in Elst en bij Renkum Bomvol. Ook waren we vertegenwoordigd op de Veiligheidsmarkt in Wageningen.

GANS GUUSJE IN HET NAUW

In het voorjaar zoeken veel vogels een geschikte plek om hun eieren uit te broeden en de jongen groot te brengen. Daarvoor nemen ze soms het gebied over van andere vogels die dan worden verjaagd.

Dit gebeurde ook bij de gans, door buurtbewoners Guusje genoemd, die al jaren bij het water aan de Treubstraat in Wageningen zit. Guusje werd steeds hardhandig door de verschillende ouders van de jonge gansjes aangevallen en

mishandeld. Gezamenlijk vlogen ze op Guusje af, gingen op haar zitten en pikten hem waar ze maar konden. Guusje moest op het grasveldje blijven zitten en wanneer hij het water in wilde, werd hij door alle ganzen tegelijk aangevallen en grof mishandeld.

Een bewoner die bang was dat Guusje het niet zou overleven heeft ons, Dierenambulance Nederrijn, gebeld. Wij hebben contact opgenomen met Akka's Ganzenparadijs, een opvang

voor ganzen, en in overleg besloten om Guusje daar tijdelijk onder te brengen. Hopelijk kan Guusje na de broedtijd weer terug naar zijn vertrouwde omgeving.

BIJZONDERE SCHILDPAD

Begin juni haalden wij een bijzondere waterschildpad op, namelijk een *Picta Bellii*. Deze schildpad heeft een rood buikschild met rode randen.

De *Picta Bellii* wordt, onterecht, vergeleken met de vaker voorkomende waterschildpadden zoals bijvoorbeeld de roodwangschildpadden, die ook in onze natuur gedumpt worden.

De *Picta Bellii* is subtropisch en kan beslist niet overleven in onze wateren. De minimale temperatuur voor deze schildpad is 22°C. Hij houdt het maar een jaar of 6 vol in onze natuur. De *Picta Bellii* eet namelijk pas bij een temperatuur van 18°C en die periode is in Nederland veel te kort. Hierdoor wordt hij na elke winterrust nog magerder wakker. Uiteindelijk wordt hij niet meer wakker en sterft een langzame hongerdood.

Voor de *Picta Bellii* is sinds 2003 een importverbod van kracht, net als voor de rood- en geelwangschildpad en de geelbuikschildpad.

Gelukkig heeft de door ons opgehaalde *Picta Bellii* nu een veilig (en warm) onderkomen bij de Schildpaddenopvang Nederland te Harkema, waar hij gauw naar toegebracht is.

Gemeente Renkum

gemeente

Rhenen

GEMEENTE

VEENENDAAL

gemeente

WageningenDieren
bescherming

STICHTING

DierenLot**DNB GROEP**

SOCIALE EN MAATSCHAPPELIJKE PUBLICATIES

MOEDERGANS AANGEREDEN DOOR EEN TREIN

ACTIE

In het voorjaar krijgen we volop meldingen van jonge eendjes en gansjes. Deze jonge diertjes worden 'pulletjes' genoemd. Direct nadat ze uit het ei zijn gekomen, moeten de pulletjes zelf hun voedsel zoeken. Ze blijven daarbij altijd in de buurt van de moeder.

Maar de moeders zijn nog wel eens onhandig met het oversteken van wegen, met alle gevolgen van dien. Dat gebeurde ook op het NS station in Oosterbeek waar moeder gans in botsing kwam met de trein en dit niet overleefde. NS zag het via een camera gebeuren en belde de dierenambulance om de pulletjes die het hadden overleefd, op te halen.

Soms kunnen we moeder en kroost herenigen, helaas was dat nu niet mogelijk.

Daarom hebben we de pulletjes naar wildopvang Avolare gebracht waar ze worden verzorgd tot ze op een veilige plek kunnen worden uitgezet.

ZO BELANGRIJK DIE CHIP

Op een ochtend ontvingen wij een telefoontje vanaf Planken Wambuis, waar een katje was komen aanlopen. Omdat Planken Wambuis in een beboste omgeving ligt waar geen katten los rondlopen, werd ons gevraagd om langs te komen. De collega's gingen ter plaatse om te kijken of het katje een chip had. Gelukkig was ze gechipt EN goed geregistreerd. Pebbles bleek al drie weken vermist te zijn vanuit Apeldoorn. Apeldoorn? Ja Apeldoorn. Planken Wambuis is zo'n 35 kilometer verderop... De collega's hebben Pebbles teruggebracht naar haar zeer blije baasjes, die niet verwacht hadden

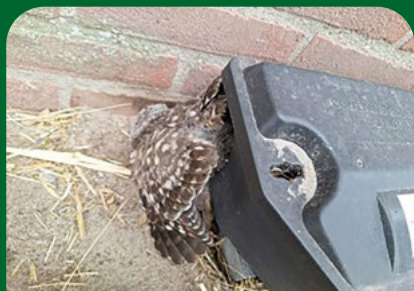
Pebbles ooit nog terug te zien. Wij zijn superblij dat Pebbles weer in haar eigen mandje kan slapen. Hier doen we het voor.

Dit verhaal bewijst wederom hoe belangrijk het is om katten te chippen en goed te registreren! Wist u dat er bij Dierenambulance Nederrijn ook erkende chippers zijn aangesloten? Wij kunnen bij u thuis komen om een chip te plaatsen en we registreren daarna uw huisdier voor u. De kosten bedragen € 25,- per dier. Vanaf twee dieren rekenen wij daar geen ritkosten voor. Het mag dus ook samen met de kat van bijvoorbeeld je burens.

UIL IN RATTENVAL

We kregen een telefoontje van een melder uit Otterlo. Er zou een steenuil vastzitten in een rattenval. We reden naar het opgegeven adres en kwamen aan bij een grote manege. Een aardige vrouw leidde ons, via paardenstallen, naar de plek waar de doos met de uil stond. Het arme beestje bleek in een rattenval te zijn gekropen en was vast komen te zitten. De

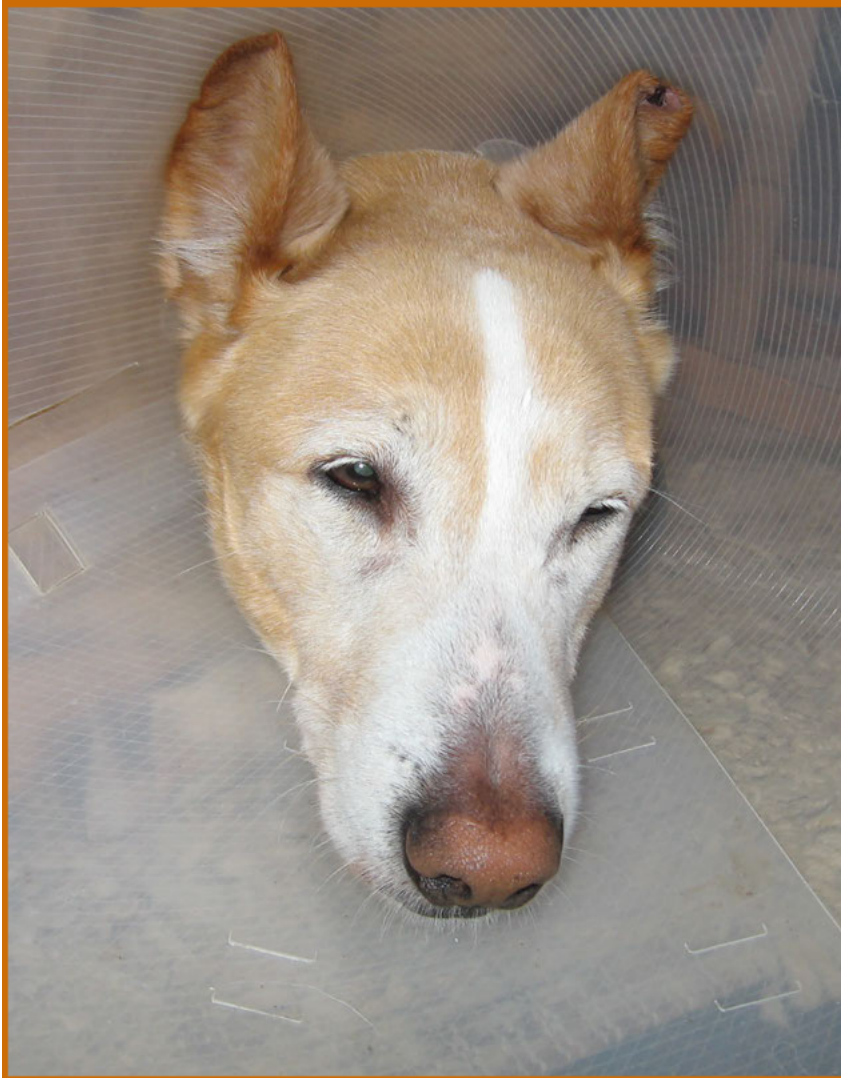
vrouw had hem losgemaakt, maar de uil leek er slecht aan toe te zijn. Zijn pootje bewoog nauwelijks. De grote ogen van de uil keken ons aan terwijl wij hem goed bekeken.

Omdat het om een jonge uil ging, vroegen we aan de vrouw of ze wat warm water had voor de kruik die we in de transportbak bij de uil stopten. We reden direct richting Doorwerth om de uil naar Avolare te brengen, waar ze hem verder konden verzorgen. We gingen terug naar de centrale meldpost maar we hadden beide niet zo'n goed gevoel over de situatie van de uil. Grote kans dat hij het niet zou gaan redden.

Terecht een slecht gevoel; we hoorden later van Avolare dat het uiltje zo zwaargewond was dat hij is overleden.

VERZEKEREN VAN JE HUISDIER

Het zal ongetwijfeld wel eens ter sprake zijn gekomen of in je gedachten zijn geweest. Verzeker ik mijn hond, kat of ander huisdier wel of niet?

Een verzekering voor huisdieren dekt de meeste kosten van onverwachte medische behandelingen die je huisdier nodig kan hebben. Afhankelijk van je wens en het soort verzekering kan het de dierenartskosten, de jaarlijkse enting en verlies of diefstal van je huisdier dekken. Zonder een verzekering

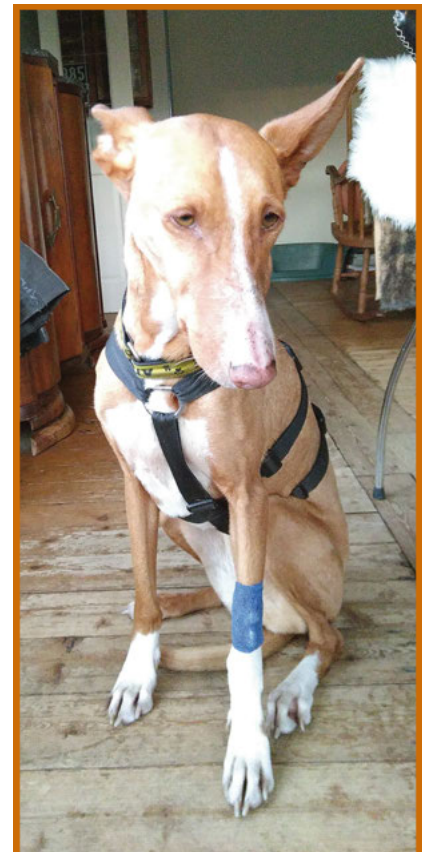
voor huisdieren kan het betalen van medische rekeningen voor je huisdier een grote last zijn, vooral als zich onverwachte gezondheidsproblemen voordoen.

Een verzekering voor huisdieren kan ook helpen om je gemoed gerust te stellen, wetende dat als er iets gebeurt met het dier, je financiële bescherming heeft om de juiste zorg te krijgen, zonder dat je zich zorgen hoeft te maken over hoge kosten.

Hoewel niet alle huisdieren een verzekering nodig hebben en de kosten hiervan variëren door de verschillende mogelijkheden, kan het verstandig zijn om een verzekering voor huisdieren af te wegen tegen de mogelijke kosten van medische behandeling

Sluit een verzekering wel op tijd af en wacht niet tot je huisdier medische behandeling nodig heeft want dan is verzekeren niet meer mogelijk.

Op de website van <https://www.vergelijkdierenverzekering.nl/> vindt je een overzicht van verschillende verzekeringen.

WAT EEN FANTASTISCHE SAMENWERKING

Onlangs hebben we een kat in Lunteren opgehaald en naar het Dierenbeschermingscentrum in Amersfoort gebracht. Daar werd gezien dat de kat zogend was. Dat betekende dat er ergens kittens moesten zitten.

Een zoektocht door onze medewerkers in het bedrijfspand waar de poes was gevonden, leverde niets op. Maar de kittens laten zitten was geen optie. Daarom hebben we Zoekteam Midden-Nederland ingeschakeld. Hun speurhond Jinx gaf al snel aan dat er wat achter een muur was. Na inspectie met een camera werden de kittens in de spouwmuur gezien. Dankzij het miauwen wisten we zeker dat de kittens nog leefden.

Vervolgens hebben wij een stuk muur gesloopt en konden twee kittens worden veiliggesteld. De derde was een probleem, daarom werd de brandweer gebeld voor hulp. Zij haalden nog een stuk muur weg en zo konden we ook bij het derde kitten.

De drie kittens zijn zo snel mogelijk naar Dierenbeschermingscentrum Amersfoort gebracht waar ook moeder was. Gelukkig accepteerde zij haar drie kinderen meteen.

Fijn dat deze samenwerking zo kan. Dank aan de eigenaar van de loods dat de muur mocht worden weggebroken, dank aan Zoekteam Midden-Nederland en Brandweer Lunteren.

WERKBEZOEK STICHTING CARNIVORA

De meeste huisdieren die wij helpen zijn honden, katten en vogels. Maar we krijgen ook vaak meldingen over exotische dieren. Denk bijvoorbeeld aan slangen, schildpadden, hagedissen en dergelijke.

Om meer over deze dieren te weten te komen hebben onze collega's een werkbezoek aan Stichting Carnivora gebracht, een opvangcentrum voor exotische dieren.

De onderwerpen waren soortherkenning, vangen/hanteren en verzorging. Waarom verzorging? We zijn immers een dierenambulance en geen dierenopvang. Maar omdat

de opvang voor exoten niet 24 uur per dag open is, moeten we vaak tijdelijk een exoot kunnen opvangen.

Tijdens ons werkbezoek aan Carnivora werden de kenmerken van een aantal groepen dieren behandeld, met een paar ezelsbruggetjes om ons op weg te helpen.

Koudbloedige dieren hebben bijvoorbeeld heel andere levensbehoeften dan warmbloedige. Voer is niet altijd nodig, maar voldoende warmte is juist heel belangrijk.

Het gebeurt weleens dat we een hulpvraag krijgen over een

slang. Meestal weet de melder niet om welke soort slang het gaat. Ook over eventuele giftigheid is meestal niets bekend. Vaak heeft de melder alleen iets zien wegschieten, dus zelfs de grootte is niet altijd bekend. Een belangrijke tip die we graag met de lezer delen: als je niet weet om wat voor soort dier het gaat, bel dan de dierenambulance. Als wij het niet weten of vertrouwen, bellen wij een expert.

Enkele tips voor het vangen/hanteren van reptielen:

Bij kleine dieren kun je deze beproefde methode gebruiken: zet een glas of (liefst doorzichtige) plastic bak over het dier, maar pas op dat de staart niet klem komt te zitten. Ook kleine slangen kun je zo vangen. Zet daarna iets zwaars op de plastic bak, anders ontsnapt het dier alsnog. Grote slangen kunnen wij vangen met een slangenhaak.

Landschildpadden (bol, hoog schild) kan je vaak optillen. Maar pas op wanneer je een waterschildpad optilt: zij kunnen flink bijten. Zeker de bijtschildpad, herkenbaar aan de bovenkaak die aan de voorkant in een punt naar beneden steekt. Dit is een gedrongen gebouwde schildpad met 'alligatorstaart' die dankzij zijn lange hals razendsnel kan toeslaan.

Grote hagedissen hebben enorme klauwen.

Heb je vragen dan kun je ons altijd bellen.

Zoekteam Midden Nederland

KAT KWIJT? ZOEKTEAM MIDDEN-NEDERLAND HELPT

Omdat wij, Dierenambulance Nederrijn, samenwerken met Zoekteam Midden-Nederland willen we graag iets vertellen over deze organisatie, over wat het zoekteam doet en op welke manier.

De coördinator en oprichter van het zoekteam is Annet Drost. Na 22 jaar in het reddingswerk is Annet vorig jaar met het Zoekteam gestart. Gedurende de 22 jaar reddingswerk speurde Annet, samen met haar honden, actief naar mensen die vermist werden door een natuurramp zoals een aardbeving of overstroming.

Het team

Inmiddels heeft Annet een team van twee honden en zeven vrijwilligers die door Annet worden aangestuurd. De honden zijn working kelpies, Jinxx van 4 jaar en Hunter van 2 jaar. Ook beschikt ze over een warmtebeeldcamera en een nachtkijker.

Hoe gaat het in zijn werk?

Wanneer een kat wordt vermist kan Zoekteam Midden-Nederland worden gebeld. Zij proberen zo veel mogelijk informatie van de melder te krijgen, onder andere waarvan-

daan en hoe lang het dier wordt vermist. Vervolgens wordt de ene hond ingezet om de wijk af te zoeken vanaf de plaats waar de kat vermist is. De andere hond zoekt op specifieke plaatsen waar de kat mogelijk zou kunnen zijn.

Zodra de honden een signaal afgeven dat er wat gevonden is, worden de honden teruggetrokken en wordt verder gezocht met de warmtecamera. Dit om te voorkomen dat de kat van de honden schrikt en wegrent of zich gaat verstoppen.

Wanneer een kat niet direct wordt gevonden, kan een spoor van tonijn worden uitgezet naar het huis van de katten-eigenaar.

Zoekteam Midden-Nederland werkt samen met de dieren-ambulance, met de brandweer en politie en met

Hondenzoekgroep Gelderse Vallei.

Om een indruk te geven van deze samenwerking, staat elders in dit magazine de beschrijving van een succesvolle actie.

Praktische informatie

Gemiddeld vijf keer per week wordt het zoekteam ingezet.

Iedereen kan een beroep doen op hun hulp.

Het zoekteam werkt in heel Nederland en soms ook over de grens.

De kosten voor een zoekactie beperken zich tot de reiskosten.

Wil je meer weten over Zoekteam Midden-Nederland, kijk dan op hun facebooksite.

Het zoekteam is bereikbaar op telefoonnummer 06-12953733.

Mailen mag ook naar: Annetdrost@gmail.com

Annet met kittens

VERZWAKTE BEVER

Een bijzondere melding kregen we van een bewoner aan de Grebbedijk in Wageningen die een bever in zijn tuin vond. De melder vertelde dat de bever verzwakt was en stil onder een boom in zijn tuin lag.

Toen we op de locatie aankwamen was de bever er niet meer. Na het nodige zoekwerk vonden we hem in het modderwater van een greppeltje bij de burens.

Het dier zat onder de wonden en vliegen.

In samenwerking met wildopvang Avolare, die we inmiddels hadden gebeld, is de bever uit de greppel gehaald en op de brancard naar de ambulance gebracht. Vervolgens hebben we hem naar Avolare vervoerd.

Daar bleek de bever zo ernstig gewond en helemaal onder de vliegengitjes te zitten dat hij niet meer te redden was. Helaas heeft de dierenarts hem uit zijn lijden moeten verlossen.

DONATEUR WORDEN OF EEN GIFT DOEN

Onze stichting heeft de Anbi status en is CBF erkend. Wanneer je donateur wordt, of een gift doet aan Dierenambulance Nederrijn is dit fiscaal aftrekbaar. Meer informatie kun je vinden op: <https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/nl/aftrek-en-kortingen/content/verschil-periodieke-giften-gewone-giften>

Wil je geen donateur worden, maar wel een gift doen, dan kun je een donatie overmaken op: NL 91 ABNA 0501 6756 47 ten name van Stichting Dierenzorg Nederrijn.

Dierenambulance Nederrijn	06-53871861
Dierenpolitie	144
Politie	0900-8844
Jachtopzichter gaat via het algemene nummer van de politie	
Algemeen alarmnummer	112
Rijkswaterstaat	0800-8002
Amivedi (landelijk meldpunt vermiste en gevonden huisdieren)	
Renkum, Wageningen, Ede, Bennekom, Veenendaal	088-0064643
Rhenen, Achterberg, Elst (Utr.)	088-0063313

Tarieven per 1 januari 2024

Ambulanceritten

U kunt ons bellen voor taxiritten voor vervoer van uw dier naar bijvoorbeeld dierenarts, trim-salon of pension. Voor meer informatie, tarieven of een afspraak, bel met 06-53871861.

Rit Tarieven*

- Basis ritprijs € 40,00
- Postduiven € 10,00

Toeslagen op de basis ritprijs:

- Buiten de regio v.a. stadsgrens € 0,60 per km.
- Afleveren bij dierencrematorium Grebbehof € 10,00
- Afleveren bij dierencrematorium Maashorst in Uden € 60,00 (100 km à 0,60)
- Afleveren bij dierencrematorium Kollweidehof in Heelweg € 78,00 (130 km à 0,60)
- Faculteit diergeneeskunde in Utrecht € 75,00

Administratiekosten indien men per factuur wil betalen € 7,50

Overig

- verhuur van vangkooi, bench of petcaddy € 10,00 p/w
- aanbieden ter destructie

tot 25 kg € 15,00

van 25 - 40 kg € 25,00

vanaf 40 kg € 40,00

Tarieven zijn ook te vinden op onze website: www.dierenambulancenederrijn.nl of op aanvraag. Bel ons over wat de mogelijkheden zijn, we zoeken samen met u naar een oplossing.

* typefouten en tariefwijzigingen onder voorbehoud